

แนวทางการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี

The Guidelines for Promoting the Student Care and Support System:

Phanatpittayakarn School in Chonburi

อรพิน ดำมินsek¹ และ พิมพู่ไร ลิ้มปัทธ^{2,*}

Orapin Damminsek¹ and Pimurai Limpapath^{2,*}

^{1,2}หลักสูตรการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

^{1,2} Master of Educational Administration, Suryadhep Teachers College, Rangsit University

*Corresponding author's e-mail: pimurai.l@rsu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

13 กันยายน 2566

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

16 กุมภาพันธ์ 2567

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

8 มีนาคม 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานเชิงอธิบาย (Explanatory Sequential Design) กลุ่มตัวอย่างเป็นครู 145 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยเลือกประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง (Total Sampling Population) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพนัสพิทยาคาร สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีการจัดเรียงลำดับของความต้องการจำเป็น (PNI) ซึ่งค่า PNI จากการวิเคราะห์นั้นได้นำมาพัฒนาเป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้บริหารของโรงเรียน 5 ท่าน จากนั้นใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบจับประเด็น (Thematic Content Analysis) เพื่อให้ได้แนวทางการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นของแนวทางการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่าดัชนีอยู่ในระดับสูงกว่า 0.33 ทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ 1) ด้านการส่งต่อนักเรียน 2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) ด้านการคัดกรองนักเรียน 4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และ 5) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียน และในส่วนที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี ทั้ง 5 ท่าน พบว่าควรให้ความสำคัญในการพัฒนาประกอบแนวทางก่อนหลังดังนี้ 1) การส่งต่อนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง 2) การคัดกรองนักเรียน มีแนวทางการส่งเสริม 3 แนวทาง 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของนักเรียน มีแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง และ 5) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางการพัฒนา 3 แนวทาง ทั้งนี้คาดหวังว่าผู้บริหารสามารถนำแนวทางของการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับ

จากข้อค้นพบในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์เป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนพนัสพิทยาคาร

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the needs and the guidelines for promoting the student care and support system at Phanatpittayakarn School in Chonburi. An Explanatory Sequential Design was employed, with a sample of 145 teachers. Data were collected using questionnaire to assess the current and desirable conditions, also the needs of the student care and support system of Phanatpittayakarn School. Descriptive statistics used comprised percentages, means, standard deviations and Priority Needs Index (PNI). The results from the analysis of the PNI, thus, were utilized to develop the line of questions for the in-depth interviews with five educational administrators and then Thematic Content Analysis was employed to gain the guidelines for promoting the student care and support system. The findings of the aspects of the student care and support system were rated at higher than 0.33 in every aspect, ranked from the most to the least, were as follows: 1) the student referral; 2) the student individual profile; 3) the student screening system; 4) the student promotion and development; and 5) the student protection, assistance, and problem intervention. The guidelines for promoting the student care and support system were categorized and ranked from the most to the least urgent development, accordingly: 1) the student individual profile with three development guidelines; 2) the student screening system with three development guidelines; 3) the student promotion and development with three developmental approaches; 4) the student protection, assistance, and problem intervention with three developmental approaches; and 5) the student referral with three developmental approaches. As a result, the school administrators can apply the guidelines derived from this study to concretely implement in order to maximize the benefits of the student care and support system, thereby enhancing the overall quality of the Student Care and Support System of Phanatpittayakarn School.

Keywords: Guidelines for Promoting, Student Care and Support System,
Phanatpittayakarn School

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2559 ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง โดยมีการกำหนดการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการทำความรู้จักนักเรียนแต่ละคนว่ามีพื้นฐานความเป็นอยู่อย่างไร และมีวิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน และการสร้างระเบียบวินัย มีแบบประเมินพฤติกรรมและความฉลาดทางอารมณ์ 2) การคัดกรองนักเรียน เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาจำแนกตามเกณฑ์ การคัดกรอง มีการแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลกลายเป็นบุคคลคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง ป้องกันไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่มีปัญหาลงมามีพฤติกรรมดีขึ้น 4) การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เป็นการให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคน ไม่ปล่อยปละละเลย ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อเป็นกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก

ในส่วน of โรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการวางแผนพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูและนักเรียนโดยให้ความสำคัญกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกด้านอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา (รัชพล เทียงดี, 2563) เพื่อที่ว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการจัด การอบรมให้ความรู้แก่ครูเพื่อสามารถดำเนินการหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้คำปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน และมีการติดตาม ประเมินและรายงานผลอย่างต่อเนื่อง (ณัฐริณีย์ น้อยจันทร์, สุขแก้ว คำสอน, และ อุดลย์ วังศรีคุณ, 2565) ทั้งนี้การดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้ได้ประสิทธิภาพนั้นต้องเริ่มต้นจากการร่วมคิดร่วมทำของ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนที่จะต้องทำร่วมกัน เพื่อให้ได้องค์ความรู้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) การมีภาวะร่วมกัน 3) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 4) การร่วมมือกันประเมินผล (สุนีย์ สอนตระกูล, สมโภชน์ อนนุสุข, และ รสริน พิมลบรรยงค์, 2565)

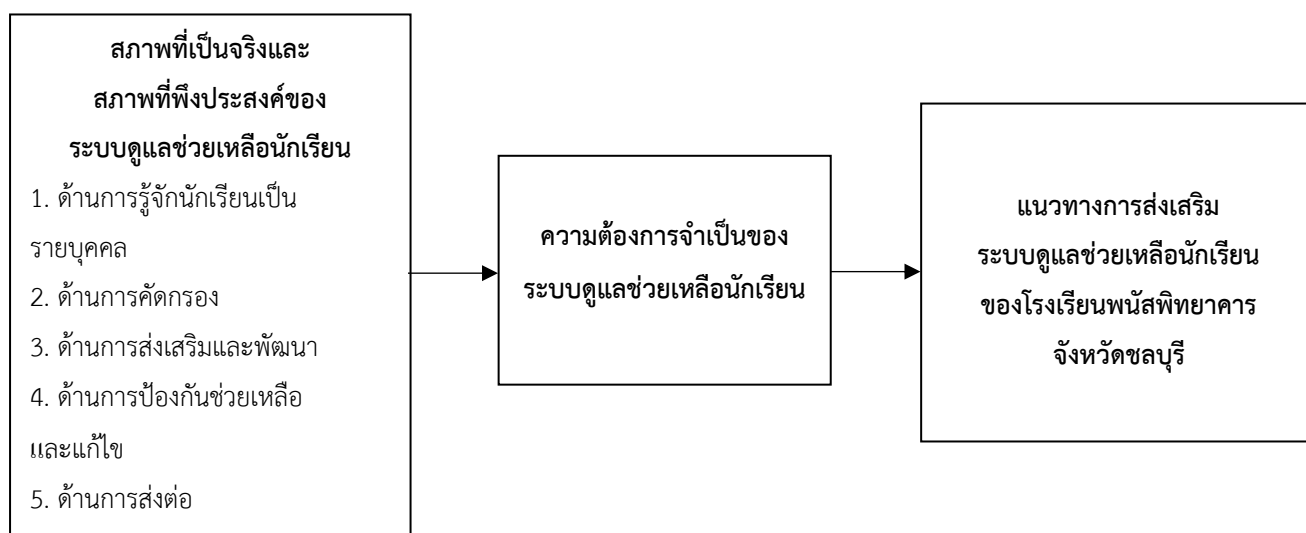
จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นไม่เพียงแต่จะมีความสำคัญ หากแต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดต่อการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ทั้งนี้ ในขณะที่โรงเรียนพนัสพิทยาคาร เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ประจำอำเภอพนสนิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ยังขาดการวิจัยในเรื่องแนวทางการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อตอบสนองนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551), และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) (สพฐ.) ที่ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือให้มีประสิทธิภาพ เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลง

ของโลกที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ รวมถึงคุณธรรม จริยธรรม อันเป็นสิ่งเสริมสร้างให้มีวิถีชีวิตที่เป็นสุข โดยผลของการวิจัยจะนำไปใช้เป็นแนวทางให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนร่วมมือกันดำเนินงานในการพัฒนานักเรียนทุกคนให้เป็นพลเมืองที่ดีต่อประเทศชาติ และสังคมโลกต่อไป การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยและขอบเขตการวิจัย ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู จำนวน 145 คนในโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2565 และผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหาร จำนวน 5 คนในโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี ที่ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 145 คน เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง

สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น และในส่วนของกรวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้บริหารของโรงเรียนจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การวิจัยเชิงคุณภาพในโรงเรียนดังกล่าว เพื่อช่วยอธิบายแนวทางในการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติการวิจัยแบบผสมแบบ Sequential explanatory mixed design ในส่วนของกรวิจัยเชิงปริมาณ และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มประชากร (Total population sampling) ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อสรุปข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนข้อมูลความต้องการจำเป็น ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ใช้การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม จากนั้นดำเนินการเรียงลำดับความจำเป็นจากมากไปหาน้อย โดยวิธี Priority Needs Index (PNI) เพื่อระบุความต้องการจำเป็น (Need Identification) โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index: PNI Modified ที่ปรับปรุงโดย Wongwanich (2015)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ

1) แบบสอบถาม ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการข้อมูลทั่วไปในแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และระดับชั้นที่เป็นที่ปรึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรอง 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา 4) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ 5) ด้านการส่งต่อ

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบแบบสอบถามในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity แล้วนำไปคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งพิจารณาค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดสอบกับครูในโรงเรียนรัฐบาลอื่น จำนวน 30 ฉบับ หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach' Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

2) แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

ในส่วนของกรสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น พัฒนามาจากแบบสอบถามเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้านการคัดกรอง ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และด้านการส่งต่อ จำนวน 15 ข้อ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่เป็นจริงของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา 3) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 4) ด้านการคัดกรอง และ 5) ด้านการส่งต่อ

เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข 2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา 4) ด้านการคัดกรองและ 5) ด้านการส่งต่อ

เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมพบว่ามีค่า PNI Modified ระหว่าง 0.144-0.215 เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้ 1) ด้านการส่งต่อ 2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 3) ด้านการคัดกรอง 4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา และ 5) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี

ข้อ	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับสภาพที่เป็นจริง			ระดับสภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.45	0.16	มาก	4.51	0.16	มากที่สุด	0.165	2
2	ด้านการคัดกรอง	4.39	0.13	มาก	4.46	0.33	มาก	0.162	3
3	ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	4.46	0.16	มาก	4.51	0.15	มากที่สุด	0.159	4
4	ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	4.50	0.14	มาก	4.56	0.12	มากที่สุด	0.144	5
5	ด้านการส่งต่อ	4.33	0.17	มาก	4.40	0.17	มาก	0.215	1
รวม		4.45	0.71	มาก	4.46	0.71	มาก	0.169	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยของระดับสภาพที่เป็นปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) โดยค่าเฉลี่ยของระดับสภาพพึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$)

เมื่อพิจารณาระดับสภาพปัจจุบันของความต้องการจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.45$) ด้านการคัดกรอง ($\bar{X} = 4.39$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 4.46$) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ($\bar{X} = 4.50$) และด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.33$) อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาระดับสภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.51$) ด้านการคัดกรอง ($\bar{X} = 4.46$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 4.51$) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ($\bar{X} = 4.56$) และด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก

ค่า PNI สูงสุดคือ ค่าที่มีความต้องการจำเป็นที่ต้องนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นลำดับแรก ดังนั้น จากตารางที่ 1 สรุปความต้องการจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม พบว่ามีค่า PNI Modified ระหว่าง 0.144-0.215 โดยความต้องการจำเป็น 3 ลำดับแรกที่ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไข คือ 1) ด้านการส่งต่อ ($\text{PNI}_{\text{Modified}} = 0.215$) 2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\text{PNI}_{\text{Modified}} = 0.165$) และ 3) ด้านการคัดกรอง ($\text{PNI}_{\text{Modified}} = 0.162$) 4) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา และ 5) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข

ผลการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (ผู้บริหารโรงเรียน) เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี

สามารถสรุปแนวทางการส่งเสริมเป็นตามลำดับของความจำเป็นเร่งด่วนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนพนัสพิทยาคาร ดังต่อไปนี้

1. แนวทางการพัฒนาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

- 1) ควรมีการรวบรวมข้อมูลความสามารถของนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) ควรมีการรวบรวมข้อมูลด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียน
- 3) ควรมีการเก็บรวบรวมประวัติการเข้าศึกษาของนักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาด้านการคัดกรอง

- 1) ควรมีการจัดกลุ่มนักเรียนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา
- 2) ควรมีการจัดกลุ่มจำแนกนักเรียนซึ่งจะทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างตรงจุด
- 3) ยึดเครื่องมือที่มีคุณภาพมาใช้ในการคัดกรอง

3. แนวทางการพัฒนาด้านการส่งเสริมและพัฒนา

- 1) ควรให้ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมโฮมรูมตามความสนใจของนักเรียน

2) ควรมีการจัดและส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพและฝึกให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

3) ครูที่ปรึกษาควรมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายในการจัดกิจกรรม

4. แนวทางการพัฒนาด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข

1) โรงเรียนควรมีระบบของการป้องกันช่วยเหลือที่ดี เพื่อไม่ให้นักเรียนกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา

2) ครูที่ปรึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในระบบและรู้วิธีการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน

3) โรงเรียนควรมีการออกคำสั่งและแจ้งถึงหน้าที่ในการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาไว้อย่างชัดเจน

5. แนวทางการพัฒนาด้านการส่งต่อ

1) โรงเรียนต้องมีการสร้างเครือข่ายภายนอกโรงเรียน โดยทำความรู้จักกับผู้เชี่ยวชาญเป็นการภายใน สามารถที่จะประสานให้ข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญได้โดยตรงก่อนที่จะส่งต่อนักเรียน

2) ควรมีการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญที่ถูกต้องและเหมาะสมกับปัญหา เพื่อที่จะได้แก้ปัญหาของนักเรียนได้ตรงจุด

3) ควรมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเครือข่าย ตำรวจ จราจร สาธารณสุข วัด เพื่ออบรมให้ความรู้และปรับพฤติกรรมแก่นักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลตามลำดับของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่สอง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดีนั้น ควรมีการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนอย่างเป็นระบบในทุกๆ เรื่องเพื่อสามารถรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตั้งแต่ประวัติส่วนตัว การรับเข้าศึกษา การเรียน ความสามารถพิเศษ รวมไปถึงสุขภาพอนามัยของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ บุรณะสุทธิ์ (2564) ได้เน้นว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เริ่มที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบผ่านระเบียบสะสม ดังที่ขวัญเนตร มุลทองจาด (2564), และ Watson-Davis (2011) ได้กล่าวว่าครูที่ปรึกษาเป็นกลไกสำคัญของการสร้างระบบดูแลและจัดการเก็บข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อต่อเนื่องไปสู่ระบบประเมินพฤติกรรมและระบบเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อตัวนักเรียน

2. ด้านการคัดกรอง พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากเช่นกัน ทั้งนี้ความต้องการจำเป็นด้านการคัดกรองมีความต้องการอยู่ในลำดับที่สาม ทั้งนี้มาดีน่า อินทมิ

และ วรชัย วิภูอุปโภคตร (2563) ได้ให้ความสำคัญกับการคัดกรองนักเรียนในการแยกกลุ่มให้ชัดเจนและเก็บข้อมูลของนักเรียนไว้เป็นความลับนั้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยที่มนตรี สังข์ชุม (2565) ได้อธิบายไว้ว่าการคัดกรองนักเรียนเป็นกระบวนการของการหาข้อมูลทางพฤติกรรมและการแสดงที่แท้จริงให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะหากโรงเรียนมีการวางระบบการคัดกรองนักเรียนที่เหมาะสมนอกจากจะสามารถช่วยเหลือนักเรียนในเคสปกติได้แล้วนั้นยังสามารถช่วยเหลือนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงทีเช่นกัน Biddle (2009)

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ความต้องการจำเป็นด้านการส่งเสริมและพัฒนาที่มีความต้องการอยู่ในลำดับที่สี่ ผลของการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญในด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีการจัดทำแผนโครงการและกิจกรรมโดยมีการนำไปปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง ธัญมาศ นิยมญาติ และ สมใจ สืบเสาะ (2565) ซึ่งโดยรวมนั้นเกิดขึ้นได้เพราะการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนให้ได้แสดงความสามารถของตนเอง รวมทั้งการจัดตั้งชุมนุมแห่งการเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Smith (2017) ที่กล่าวว่ากิจกรรมส่งเสริมพัฒนาและสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นการแสดงความสามารถให้เกียรติและให้ความสนใจในมุมมองต่าง ๆ ของนักเรียนควรมีอย่างต่อเนื่อง เพื่อนักเรียนจะได้มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการสนทนา เพื่อเปิดโอกาสให้พวกเขาแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติที่ดีในหัวข้อต่าง ๆ ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตในเชิงบวกและการมองโลกในแง่ดี

4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ห้า แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีระบบการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามผู้บริหารและครูยังคงตระหนักและให้ความสำคัญต่อภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของการป้องกันหรือการแก้ไข ดังคำแนะนำของ Belanger (2018) ที่ว่าครูต้องมีความเข้าใจและเห็นประโยชน์ของการให้คำปรึกษาโดยให้มีการฝึกอบรมทั้งทางด้านจริยธรรม การทำงานเป็นทีม และการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้พรวิมล กลิ่นศรีสุข และ มานิตย์ อาษานอก (2564), และ ฤทธิชัย ภูสำอาง, นริสนันท์ แมนผดุง, และ ปฤษฎณา ขนสวรรค์ (2563) ยังกล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรให้ความสนใจใส่ให้นักเรียนด้วยความเต็มใจ ร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหโดยมีการกำหนดนโยบายและแผนงานการดำเนินงาน ด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบ

5. ด้านการส่งต่อ พบว่าสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่หนึ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความไม่พร้อมในด้านต่าง ๆ ของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จำเป็นต้องพึ่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนให้ได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพราะทางโรงเรียนต้องพัฒนาระบบและกระบวนการเพื่อประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเล็งเห็นถึงความสำคัญของสภาพปัญหาในประเด็นดังกล่าว ในการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้ง

มีการกำกับ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ดังที่ไพบุลย์ เด่นสว่าง, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์, และ มิตรภาณี พุ่มกล่อม (2564) ได้พบว่าการส่งต่อภายนอกโรงเรียนเป็นเรื่องจำเป็นสูงสุดที่ต้องส่งเสริมพัฒนา โดยการส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างถูกต้องและรวดเร็ว ทั้งนี้ต้องมีการรับรู้และความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งสถานีดำรง ที่ต้องสร้างเครือข่ายร่วมกันในการติดต่อสื่อสารและความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง (Laverne, 2000; พันธุ์เพ็ญ โพธิ์ใบ, 2565) ที่สุดของการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนให้มีประสิทธิภาพคือ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชน ต้องสร้างความเข้มแข็งเพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของผลการวิจัย

1. โรงเรียนควรเน้นด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข โดยครูที่ปรึกษาควรมีความตระหนัก และเห็นคุณค่าในการเป็นผู้ดูแลและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างแท้จริง
2. โรงเรียนควรเน้นด้านการส่งต่อ โดยควรมีวิธีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการแก้ไขหรือได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะของการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
2. ควรศึกษาโมเดลรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญเนตร มุลทองจาด และ นุชนรา รัตนศิริระประภา. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐริณีย์ น้อยจันทร์, สุขแก้ว คำสอน, และ อุดลย์ วังศรีคุณ. (2565). การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาด้วยการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ธัญมาศ นิยมญาติ และ สมใจ สืบเสาะ. (2565). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

- พรวิมล กลิ่นศรีสุข และ มานิตย์ อาษานอก. (2564). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม. *วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 4(10), 147-157.
- พันธ์เพ็ญ โพธิ์ใบ. (2565). การพัฒนากลยุทธ์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพนครศรีธรรมราชโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์], วิทยาการอาชีพนครศรีธรรมราช.
- ไพบูลย์ เด่นสว่าง, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์, และ มิตภาณี พุ่มกล่อม. (2564). แนวทางการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- มนตรี สังข์ชุม. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านระบบฐานข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ของโรงเรียนอนุบาลระนอง. *วารสารวิจัยเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้*, 5(1), 17-33.
- มาติน่า อินทมิ และ วรชัย วิภูอุปโคตร. (2563). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.
- รัชพล เทียงดี. (2563). การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ฤทธิชัย ภู่อ่างค์, นริศนันท์ แมนผดุง, และปฤษฎา ชนวรรษ. (2563). การศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สมพงษ์ บุระสุทธิ. (2564, 2 มีนาคม). รายงานการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชัยภูมิภักดิ์วิทยาลัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. ครูบ้านนอก.คอม.
https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=176583
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุนีย์ สอนตระกูล, สมโภชน์ อเนกสุข, และ รสริน พิมลบรรยงค์. (2565). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดดอนยอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตไม่ตีพิมพ์], มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

- Belanger, M. B. (2018). First-year teachers Perceptions of the mentoring component of the new teacher Induction Progra. [Doctoral dissertation, University of South Carolina].
<https://scholarcommons.sc.edu/etd/4464>
- Biddle, V.S. (2009). Student Assistance Program Outcomes of Students at Risk for Suicide.
Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering, 69, 4662.
- Laverne, M. (2000). *Coalitions between schools and community agencies for the control of truancy: Identification of critical factors contributing to coalition effectiveness*.
<https://researchworks.laverne.edu/esploro/outputs/doctoral/Coalitions-between-schools-and-community-agencies/991004155704306311>
- Smith, J. R. (2017). Student perceptions of teacher care: Experiences and voices of recent high school graduates [Doctoral dissertation, Iowa State University].
<https://lib.dr.iastate.edu/etd/15425/>
- Watson-Davis, D. (2010). *Teacher's understanding, perceptions, and experiences of students in foster care: A forgotten population* (Order No. 3399119). [Doctoral dissertation, The Claremont Graduate University]. ProQuest Dissertations and Theses Global.
- Wongwanich, S. (2015). *Research needs assessment* (3rd ed.), Chulalongkorn University Press.